

ARTYKUŁY

Przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa (art. 148a § 1 k.k.) – „myślóbrodnia” czy wypełnienie luki prawnej?

DOI: 10.53024/5.4.56.2024

KONRAD KWIECIEŃ*

Streszczenie

Artykuł porusza problematykę przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa, wprowadzonego do polskiego systemu prawnego na mocy nowelizacji prawa karnego z 7 lipca 2022 r. Komentowany przepis wzbudza szereg kontrowersji w środowisku prawniczym przede wszystkim związanych z sensem kryminalizacji zachowań na płaszczyznach bardzo oddalonych od wystąpienia skutku w postaci śmierci człowieka oraz z potencjalnym naruszeniem fundamentalnych zasad prawa karnego związanych z penalizacją tego rodzaju zachowań. Celem niniejszego opracowania jest analiza dogmatyczna art. 148a § 1 i 2 k.k., zwrócenie uwagi na szereg nieścisłości systemowych powstałych po wprowadzeniu tego przepisu, a także odpowiedź na pytanie, czy przesunięcie granic na tak dalekie przedpole naruszenia dobra prawnego jest uzasadnione z punktu widzenia racjonalizmu penalnego.

Słowa kluczowe: zabójstwo, nowelizacja prawa karnego, zlecenie, korzyść majątkowa, korzyść osobista

WPROWADZENIE

Nowelizacja prawa karnego z 7 lipca 2022 r.¹, która co do większości przepisów weszła w życie z dniem 1 października 2023 r., wprowadziła do polskiego systemu prawa karnego materialnego i procesowego wiele radykalnych zmian o charakterze systemowym. Zmiany te dotyczą przede wszystkim zaostrzenia sankcji karnych

* Konrad Kwiecień, magister prawa, doktorant w Digital Justice Center, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, aplikant XV rocznika aplikacji prokuratorskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ORCID: 0000-0002-4569-5462.

¹ Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600, ze zm.); dalej: nowelizacja z 7 lipca 2022 r.

grożących za popełnienie poszczególnych typów czynów zabronionych oraz gruntownego przemodelowania zasad wymiaru kary. Wprowadzono także nowe typy przestępstw, takie jak m.in. wymuszenie rozbójnicze przez szantaż (art. 282 § 2 k.k.²), uchylanie się od wykonania obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązki (art. 244c k.k.) czy wreszcie przyjęcie zlecenia zabójstwa (art. 148a § 1 k.k.). To właśnie ten ostatni, nowo wprowadzony typ czynu zabronionego zdaje się wzbudzać w środowisku prawniczym najwięcej kontrowersji i emocji. Wątpliwości wzbudza przede wszystkim potrzeba kryminalizacji zachowań na tak dalekim przedpolu umyślnego naruszenia dobra prawnego w postaci życia człowieka (szczególnie mając na względzie kryminalizację czynności przygotowawczych zbrodni zabójstwa wprowadzoną również na mocy przedmiotowej nowelizacji w art. 148 § 5 k.k.). Podnoszony jest także w stosunku do tego przepisu zarzut tzw. kryminalizacji symbolicznej, poprzez którą ustawodawca ma zamiar jedynie zmanifestować społeczeństwu swoją troskę o pewne dobra, najczęściej celem uzyskania pewnych korzyści o charakterze politycznym. Część przedstawicieli doktryny, nawiązując do prozy G. Orwella, przestępstwo to uznaje nawet za egzemplifikację tzw. myśłobrodni, którą – na gruncie powieści pt. *Rok 1984* – rozumieć należy jako przestępstwo polegające na krytycznym myśleniu na temat „idealnego” ustroju, w którym przyszło żyć bohaterom owej powieści. Diametralnie inne zdanie na ten temat mają z kolei twórcy projektu ustawy, którzy twierdzą w uzasadnieniu, że „brak kryminalizacji przyjęcia zlecenia zabójstwa stanowi obecnie lukę prawną, zwłaszcza biorąc pod uwagę społeczną szkodliwość i zagrożenie karne przestępstwa zabójstwa, które jest zagrożone najsurowszą karą spośród tych skierowanych przeciwko zdrowiu i życiu”³.

Stwierdzić niewątpliwie należy, że komentowany typ czynu zabronionego stanowi istotne *novum*, zarówno jeśli chodzi o obecną, jak i poprzednio obowiązującą kodyfikację prawa karnego. Próżno bowiem na ich gruncie szukać przepisu, który typizowałoby „przyjęcie zlecenia” jakiegokolwiek przestępstwa. Warto jednak wskazać, że sam pomysł wprowadzenia do polskiego systemu prawnego tego rodzaju przestępstwa nie jest niczym nowym. Już w 2006 r. postulowano w projekcie nowelizacji Kodeksu karnego wprowadzenie tego rodzaju typu czynu zabronionego w identycznym brzmieniu i z identyczną sankcją. Wówczas projektodawca uzasadniając konieczność wprowadzenia tego rodzaju przestępstwa powoływał się w głównej mierze na potrzebę walki z przejawami przestępczości zorganizowanej, twierdząc m.in., że projektowane rozwiązanie „miało w istotnym stopniu przeciwdziałać mechanizmom rozpowszechniania się wyspecjalizowanego rodzaju

² Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17).

³ Uzasadnienie projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r., druk sejmowy nr 2024, s. 58.

przestępczości, ukierunkowanej na realizację czynów objętych takim zleceniem, tworząc poprzez kryminalizację czynności o charakterze *sui generis* przygotowawczym cenny mechanizm oddziaływania prewencyjnego na tym polu⁴. Kolejna próba wprowadzenia tego rodzaju przestępstwa do polskiego systemu prawnego miała miejsce w 2019 r., jednak Trybunał Konstytucyjny uznał wówczas przedmiotową nowelizację w całości za niezgodną z Konstytucją RP⁵.

Celem niniejszego opracowania jest analiza dogmatyczna przestępstwa opisanego w art. 148a § 1 k.k., którego wykładnia na niektórych płaszczyznach, w szczególności dotyczących strony podmiotowej, nie jest w doktrynie jednolita oraz odpowiedź na pytanie zawarte w tytule, czyli czy przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa należy rozpatrywać w kategorii „myślóbrodni” czy też wysoce potrzebnej regulacji, której brakowało do tej pory w obowiązującej kodyfikacji prawnokarnej.

ANALIZA DOGMATYCZNA

W celu wprowadzenia oraz lepszego zrozumienia omawianej problematyki, odpowiedź na powyższe kwestie warto poprzedzić ogólnym zarysowaniem przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa od strony dogmatycznej. Analizę dogmatyczną każdego przestępstwa należy rozpocząć od określenia dobra prawnego, które ochrania dany przepis typizujący. W przypadku art. 148a § 1 k.k. takim dobrem chronionym prawnie jest życie człowieka. Jest to przestępstwo należące do grupy przestępstw penalizujących, nie jako naruszenie, lecz narażenie na niebezpieczeństwo dobra prawnego. Warto zaznaczyć, że stopień naruszenia bezpieczeństwa nie należy w tym przypadku do znamion tego typu czynu zabronionego⁶. Przyjęta koncepcja typizacji sięga do odpowiedzialności za zdarzenie z odległego przedpola dokonania czynu zabronionego w postaci zabójstwa. Kontrowersje budzić może próba sklasyfikowania przestępstwa z art. 148a § 1 k.k. jako formalnego czy też materialnego. Można sobie co prawda wyobrazić argumentację, że jest to typ formalny, więc do realizacji znamion wystarczy samo zachowanie sprawcy⁷. Wydaje się jednak, że bardziej uzasadnione jest zapatrywanie, iż przestępstwo to ma charakter materialny. Skutkiem w tym wypadku jest powstanie swoistego „stanu zobowiązaniowego”⁸. W ocenie z kolei K. Wiaka ów skutek stanowi powstanie zamiaru zabójstwa

⁴ Zob. R. Kokot, *Przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa (art. 148a § 1 k.k.) w ujęciu nowelizacji Kodeksu karnego z dnia 13 czerwca 2019 r.*, „Przegląd Prawa i Administracji” CXXII, Wrocław 2020, s. 276.

⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483, ze zm.); ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (nieopublikowana w Dzienniku Ustaw; wyrok TK z 14.07.2020 r., Kp 1/19, OTK ZU 2020/A, poz. 36.

⁶ P. Bogacki, M. Oleżałek, *Kodeks karny. Komentarz do nowelizacji z 7.7.2022 r.*, Legalis 2023, art. 148a, teza 4.

⁷ Tak m. in. J. Karnat, [w:] *Kodeks karny. Art. 1-316. Komentarz*, red. B. Gadecki, Legalis 2023, art. 148a, nb. 5.

⁸ M. Budyn-Kulik, [w:] *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 148a, teza 3.

po stronie przyjmującego zlecenie⁹. Pogląd ten uznać należy jednak za niesłuszny, bowiem koresponduje on z linią argumentacyjną powstałą na gruncie tego przepisu, zgodnie z którą art. 148a § 1 k.k. penalizuje sam zamiar zabójstwa (więcej na ten temat dalej).

Niewątpliwie na pierwszy plan spośród znamion strony przedmiotowej przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa wysuwa się pojęcie „zlecenia”. Posługując się językowym znaczeniem tego słowa, należy stwierdzić, że jest to „polecenie wykonania czegoś”, „pismo zlecające coś komuś”, a także „rodzaj umowy o świadczeniu usług, w której zleceniobiorca zobowiązuje się do dokonania określonej czynności”¹⁰. Naturalnie sformułowanie to, co zostało już podkreślone w literaturze, odnosi się do pojęcia prawnego, które przewiduje art. 734 k.c.¹¹. Przepis ten w § 1 definiuje cywilnoprawną umowę zlecenia, na podstawie której przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Oczywiście jest jednak, że analogia ta nie może być użyta wprost przez wzgląd na bezprawność porozumienia, o którym mowa w art. 148a § 1 k.k.¹². Bez wątplenia jednak podobieństwem do cywilnoprawnej umowy zlecenia jest konieczność istnienia w przypadku odpowiedzialności za przestępstwo z art. 148a § 1 k.k. pewnego układu pomiędzy dwoma podmiotami. Jeden z nich, którego określić można mianem „zleceniodawcy”, zleca zabójstwo, udzielając przy tym korzyści majątkowej lub osobistej, natomiast drugi z podmiotów („zleceniobiorca”) owo zlecenie przyjmuje. Jako istotę zachowania sprawczego na gruncie tego przepisu należy w konsekwencji uznać zobowiązanie się do zabicia człowieka. Bez znaczenia, jeśli chodzi o realizację znamion tego przestępstwa jest jednak, czy owo zlecenie zabójstwa dotyczy konkretnej osoby, czy też kogokolwiek. Czysto teoretycznie można wyobrazić sobie nawet sytuację, w której zleceniodawca zleca zabójstwo samego siebie. W praktyce jednak, co oczywiste, znacznie łatwiej wyobrazić sobie stany faktyczne, w których dochodzi do zlecenia zabójstwa konkretnego człowieka, aniżeli jakiegokolwiek osoby, a tym bardziej samego zleceniodawcy.

Kolejną kategorię znamion strony przedmiotowej przyjęcia zlecenia zabójstwa stanowi pojęcie korzyści majątkowej lub osobistej. Jest to kategoria pojęciowa znana aktualnej kodyfikacji karnej, bowiem jej definicja legalna mieści się w słowniczku wyrażeń ustawowych (art. 115 § 4 k.k.). Zgodnie z treścią tego przepisu, korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego. Oznacza to, że brak jest ustawowych ograniczeń co do podmiotów

⁹ K. Wiak, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Legalis 2024, art. 148a, nb. 3.

¹⁰ *Słownik języka polskiego PWN*, t. 3, red. M. Szymczak, Warszawa 1981, s. 1025-1026.

¹¹ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.).

¹² K. Wiak, *op. cit.*

będących beneficjentami owej korzyści. Wykładnia sformułowania „dla kogo innego” pozwala stwierdzić, że obejmuje ono nie tylko osoby fizyczne, ale także inne podmioty, niezależnie od ich formy organizacyjnej¹³. Interpretacja obydwu pojęć była przedmiotem wielu orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. I tak Sąd Apelacyjny w Lublinie, jako istotną cechę każdej korzyści, uznał jej „zdolność do zaspokajania potrzeb”¹⁴. Pod pojęciem *stricte* korzyści majątkowej orzecznictwo sądowe rozumie z kolei „jakąkolwiek poprawę sytuacji majątkowej (materialnej) sprawcy lub innej osoby, przejawiającej się nawet w postaci choćby krótkotrwałego, ale bezprawnego korzystania z cudzego mienia”¹⁵. Podkreślenia jednak wymaga, że znamiona art. 148a § 1 k.k. nie zostaną zrealizowane w sytuacji, kiedy przyjmujący zlecenie w zamian za korzyść majątkową miał tytuł prawny do otrzymania od zleceniodawcy określonego świadczenia¹⁶. Poprzez korzyść o charakterze osobistym określić można natomiast to, co ma zdolność do zaspokojenia potrzeby człowieka i co jest niemierzalne za pomocą środków pieniężnych¹⁷. Inne stanowisko zakłada, że o uznaniu danego dobra za korzyść osobistą powinna decydować ocena obiektywna, czyli powszechne przekonanie, że dane dobro może zaspokoić określoną potrzebę¹⁸. Trudności w dokładnym scharakteryzowaniu i zdefiniowaniu tego rodzaju korzyści sprawiają, że przedstawiciele doktryny coraz częściej sięgają do przykładowego wyliczenia potencjalnych form, które korzyść osobista może przybrać. Tym też sposobem, jako egzemplifikację korzyści osobistej wymienia się najczęściej m.in. przyjęcie oferowanej czynności seksualnej, przyznanie tytułu honorowego czy też wystawienie rekomendacji lub referencji¹⁹.

Treść art. 148a § 1 k.k. w sposób wyraźny przewiduje, że przyjęcie zlecenia zabójstwa człowieka powinno nastąpić w zamian za udzieloną lub obiecaną korzyść. Powoduje to zatem konieczność istnienia związku pomiędzy korzyścią a zleceniem. Poprzez obietnicę korzyści rozumieć należy propozycję przysporzenia w przeszłości korzyści majątkowej lub osobistej sformułowaną w sposób uzasadniający oczekiwanie, że zostanie ona spełniona²⁰. Co zostało już zaznaczone – ważne, jest aby obiecana lub udzielona korzyść była niezwiązana z innymi świadczeniami lub rozliczeniami pomiędzy stronami „układu”, o którym mowa w art. 148a

¹³ Por. wyrok SN z 18.03.2005 r., WA 2/05, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 604.

¹⁴ Wyrok SA w Lublinie z 17.04.2007 r., II AKa 81/07, LEX nr 314605.

¹⁵ Wyrok SA w Gdańsku z 26.03.2015 r., II AKa 456/14, LEX nr 1953161.

¹⁶ Zob. R. Kokot, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2023, art. 148a, nb. 3 wraz z przytoczonym tam orzecznictwem i literaturą.

¹⁷ P. Daniluk, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2023, art. 115, nb. 64.

¹⁸ A. Spotowski, *Przestępstwa służbowe (nadużycie służbowe i łapownictwo w nowym kodeksie karnym)*, Warszawa 1972, s. 132-133.

¹⁹ J. Giezek, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, red. J. Giezek, LEX/el. 2021, art. 115, § 4 teza 6; T. Oczkowski, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzošek, LEX/el. 2023, art. 115, § 4 teza 2.

²⁰ R. Kokot, *op. cit.*

§ 1 k.k. Sytuacja faktyczna, w której dany stosunek prawny pozorowałby jedynie rozliczenie związane ze zleceniem czynu bezprawnego sprawia, że okoliczności te pozostawałyby nieistotne. M. Królikowski zwraca uwagę na problematyczną sytuację, w której dochodzi do zmieszania się odpłatnego świadczenia rzeczywistego i włączonego w to oczekiwania pozbawienia życia innego człowieka. W takim przypadku, zdaniem autora, „identyfikacja przyjęcia zlecenia za świadczenie ekwiwalentne wymaga od sądu wykazania w sposób niebudzący wątpliwości albo pozorności samego stosunku podstawowego, albo włączenia w niego składnika z nim niezwiązanego, albo oczywistości radykalnego «przeplacenia» za świadczenie podstawowe i związku z powierzoną czynnością zmierzającą do zamachu na życie innej osoby”²¹. Powracając chwilowo na niwę skojarzeń cywilistycznych, można w konsekwencji stwierdzić, że art. 148a § 1 k.k. ustanawia swoisty rodzaj „odpłatnej umowy” pomiędzy zleceniodawcą, a osobą, która zobowiązuje się dokonać zabójstwa człowieka. Stan faktyczny, w którym przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do zabójstwa człowieka w pełni „bezinteresownie”, bez ekwiwalentnego świadczenia jest poza zakresem zastosowania tego przepisu a co za tym idzie, nie powoduje realizacji znamion przestępstwa z art. 148a k.k. Bagatelna dla przypisania przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa jest okoliczność, kto jest beneficjentem udzielonej korzyści lub jej obietnicy, a także to, czy podmiot zlecający zabójstwo miał faktyczny zamiar „wynagrodzenia” przyjmującego zlecenie. Istotne jest jedynie istnienie związku przyczynowego pomiędzy przyjęciem zlecenia zabójstwa a ofertą udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej lub jej obietnicy przez zleceniodawcę. Podsumowując ten etap rozważań można stwierdzić, że do realizacji znamion art. 148a § 1 k.k. dojdzie w przypadku zaistnienia alternatywnie jednej z czterech sytuacji faktycznych w zamian za przyjęcie zlecenia zabójstwa człowieka:

- 1) udzielenia korzyści majątkowej;
- 2) udzielenia korzyści osobistej;
- 3) obietnicy korzyści majątkowej;
- 4) obietnicy korzyści osobistej.

Oczywiście możliwa jest także sytuacja, w której dojdzie do krzyżowania się powyższych wariantów. Przykładowo zleceniodawca może udzielić zleceniobiorcy korzyści majątkowej oraz obiecać korzyść osobistą, czy też udzielić korzyści osobistej i obiecać korzyść o charakterze majątkowym.

Przechodząc do znamion strony podmiotowej należy stwierdzić, że jest to przestępstwo umyślne (art. 8 w zw. z art. 148a § 1 k.k.). Rozbieżności w doktrynie budzi jednak kwestia, czy przestępstwo to można popełnić wyłącznie w zamiarze

²¹ M. Królikowski, [w:] *Kodeks karny. Tom II. Część szczególna. Komentarz do art. 117-221*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Legalis 2023, art. 148a, nb. 8.

bezpośrednim, czy również w zamiarze ewentualnym²². Kierunek interpretacyjny, dopuszczający możliwość popełnienia przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa w zamiarze ewentualnym, reprezentowany w literaturze przez R. Kokota, zakłada, że sprawca w takiej sytuacji jedynie „godzi się” na przyjęcie zlecenia zabójstwa, akceptując warunki zaproponowane przez zleceniodawcę. Zdaniem autora może bowiem mieć miejsce taka sytuacja, w której sprawca przyjmuje zlecenie zabójstwa „godząc się” w warunkach opisanych w art. 148a § 1 k.k. i traktuje to wyłącznie jako sposób na uzyskanie określonej korzyści²³. Wydaje się jednak, że jest to pogląd niesłuszny, a co za tym idzie możliwa jest realizacja znamion art. 148a k.k. wyłącznie, gdy sprawca „chce” je zrealizować. Świadczy o tym w głównej mierze konstrukcja znamion strony przedmiotowej. Trudno bowiem uznać, że skoro sprawca w zamian za zobowiązanie się do zabójstwa człowieka, przyjmuje określoną korzyść materialną lub osobistą, to w jego psychice jest miejsce na charakterystyczny dla zamiaru ewentualnego brak pewności co do realizacji znamion danego przestępstwa. Sprawca powinien znać dokładnie przedmiot zlecenia w postaci zabicia człowieka, a także stanowczo zadeklarować w stosunku do zleceniodawcy wolę jego dokonania. Za wyłączością zamiaru bezpośredniego na gruncie art. 148a § 1 k.k. przemawia również fakt, że przepis ten penalizuje zachowanie poprzedzające rozpoczęcie czynności przygotowawczych do zabójstwa. Mając na względzie, że ustawodawca w art. 16 § 1 k.k. wymaga od sprawcy karalnego przygotowania działania w zamiarze bezpośrednim, to tym bardziej etap poprzedzający te czynności powinien być objęty również tym rodzajem zamiaru²⁴. W dodatku, wydaje się, że ustawodawca penalizując zachowanie opisane w art. 148a § 1 k.k. stworzył tym samym pewnego rodzaju zamiar *quasi*-kierunkowy. Co prawda bowiem prawodawca nie wymaga na gruncie tego przepisu, aby sprawca działał *stricte* „w celu” osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, to jednak konstrukcja znamion, przewidująca konieczność istnienia swoistego rodzaju „umowy” pomiędzy stronami wraz z ekwiwalentnym charakterem obydwu „świadczeń”, powoduje, że z całą pewnością komponent potencjalnego uzyskania korzyści przez sprawcę nie jest dla niego wolicjonalnie obojętny.

W art. 148a § 2 k.k. ustawodawca zdecydował się wprowadzić klauzulę niekaralności za grożące w § 1 przestępstwo. Jak twierdzi projektodawca – argumentując wprowadzenie tego rodzaju regulacji – „biorąc pod uwagę charakter tego czynu,

²² V. Konarska-Wrzosek dopuszcza także na gruncie tego przepisu swoistą konstrukcję zamiaru „quasi-ewentualnego”, gdy sprawca ma zamiar bezpośredni tylko co do przyjęcia zlecenia zabójstwa oraz zamiar ewentualny co do uzyskania za to korzyści majątkowej lub osobistej (zob. V. Konarska-Wrzosek, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzosek, LEX/el. 2023, art. 148a, teza 2).

²³ R. Kokot, *op. cit.*, nb. 8.

²⁴ J. Karnat, *op. cit.*, nb. 4.

którego istota społecznej szkodliwości sprowadza się do rozciągniętego w czasie zagrożenia dla dobra prawnego w postaci ludzkiego życia, a ponadto w celu skłonięcia sprawców do tego, aby nie dokonali zabójstwa, projektodawca przewidział w art. 148a § 2 k.k. możliwość wyrażenia przez sprawcę pewnej formy tzw. czynnego żalu²⁵. Zgodnie z treścią tego przepisu, „Nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1, kto przed wszczęciem postępowania karnego ujawnił wobec organu powołanego do ścigania przestępstw osobę lub osoby zlecające zabójstwo oraz istotne okoliczności popełnionego czynu”. Co charakterystyczne, w przeciwieństwie do regulacji ustanawiających czynny żal w przypadku czynności przygotowawczych (art. 17 k.k.), komentowany przepis nie wymaga spełnienia przesłanki dobrowolności przy podejmowaniu decyzji o rezygnacji z podjętego wcześniej zamiaru. Zdaniem twórców projektu ustawy, rozpatrywać to należy w kategoriach czynnika motywującego dla sprawcy celem odstąpienia przez niego od realizacji zamiaru zabójstwa, niezależnie od okoliczności, które go do tego skłonią, ponieważ ze względu na wagę dobra prawnego ważniejsze jest zapobieżenie jego naruszeniu²⁶. Bez znaczenia jest zatem sfera motywacyjna sprawcy decydującego się na ujawnienie szczegółów przestępstwa. W konsekwencji potencjalne działanie zleceniobiorcy pod wpływem presji czy też różnego rodzaju nacisku, wpływającego na jego mechanizmy decyzyjne nie stanowi przesłanki uniemożliwiającej zastosowanie klauzuli niekaralności z art. 148a § 2 k.k. Z drugiej jednak strony, konstrukcja czynnego żalu opisana w art. 148a § 2 k.k. ustanawia szereg bardziej restryktywnych warunków niż przygotowanie z art. 17 k.k. Sprawca przyjmujący odpłatnie zlecenie zabójstwa, chcący skorzystać z dobrodziejstwa opisanego w § 2 powinien bowiem dodatkowo ujawnić tożsamość osoby zlecającej zabójstwo oraz inne istotne okoliczności przestępstwa. Projektodawca uzasadnia takie rozwiązanie faktem, że art. 17 k.k. odnosi się do wszystkich przestępstw (również charakteryzujących się niskim stopniem społecznej szkodliwości), natomiast art. 148a § 2 k.k. „odnosi się wyłącznie do umyślnego przestępstwa przeciwko najcenniejszemu dobru osobistemu (życiu), a więc konieczne jest uniemożliwienie jego naruszenia przez zlecenie zabójstwa innej osobie, czemu służyć ma ujawnienie osoby zlecającego oraz innych istotnych okoliczności popełnienia przestępstwa”²⁷. Nie sposób nie zauważyć, że są to przesłanki zbliżone do występujących na gruncie instytucji tzw. małego świadka koronnego z art. 60 § 3 i 4 k.k. Wydaje się tym samym, że pojęcie „istotnych okoliczności” należy w konsekwencji rozumieć podobnie jak na gruncie ww. przepisów. Istotnymi okolicznościami są zatem nie wszystkie

²⁵ Uzasadnienie projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r., druk sejmowy nr 2024, s. 60.

²⁶ *Ibidem*, s. 60-61.

²⁷ *Ibidem*.

nieznane organom ścigania okoliczności, lecz tylko te najważniejsze, o podstawowym znaczeniu²⁸. Skorelowane z „istotnymi okolicznościami” pojęcie „popelnionego czynu” obejmuje z kolei cały kompleks zachowań zarówno przyjmującego zlecenie zabójstwa, jak i osoby/osób je zlecających. Co ważne, warunek „ujawnienia” istotnych okoliczności zostanie spełniony zarówno w sytuacji, gdy organy ścigania obiektywnie nie posiadały informacji udzielonych przez sprawcę, jak również, gdy je posiadały, co jednak nie było objęte świadomością sprawcy²⁹. Ujawnienie przed organami ścigania osoby lub osób zlecających zabójstwo sprowadza się z kolei do konieczności uzyskania od sprawcy danych na tyle rzetelnych oraz kompletnych, aby pozwoliły na identyfikację zleceniodawcy/zleceniodawców, ujęcie ich, a w konsekwencji postawienie zarzutów. Wreszcie, stwierdzić należy, że aby owa „denuncjacja” osoby lub osób zlecających zabójstwo była skuteczna (tj. doprowadziła do zastosowania instytucji czynnego żalu), to powinna ona nastąpić przed wszczęciem postępowania, czyli przed wszczęciem postępowania karnego w sprawie (faza *in rem*), a nie przeciwko osobie (faza *in personam*)³⁰.

ZASADNOŚĆ, OCENA I KONSEKWENCJE WPROWADZENIA ART. 148A K.K.

Przedstawiona wyżej analiza pozwala skupić się w tym momencie na ocenie wprowadzenia do polskiego systemu prawnego przestępstwa odpłatnego przyjęcia zlecenia zabójstwa. Co już zostało zasygnalizowane we wprowadzeniu do niniejszego opracowania, zmierzyć należy się w pierwszej kolejności z najpoważniejszym „zarzutem”, będącym jednocześnie bardzo powszechną opinią w przestrzeni publicznej odnośnie do tego przestępstwa, że jest to przepis penalizujący w rzeczywistości sam zamiar popełnienia przestępstwa zabójstwa. M. Małecki komentując wprowadzenie przedmiotowego przestępstwa do Kodeksu karnego wręcz używa wspomnianego już pojęcia „mysłobrodni”³¹. Obawy środowiska prawniczego wzbudza w tym zakresie przede wszystkim brak poszanowania fundamentalnej zasady realizującej gwarancyjną funkcję prawa karnego, a mianowicie zasady *nullum crimen sine lege certa*, która stanowi emanację starorzymskiego pryncypium, że myśli nie podlegają osądowi (*cogitationis poenam nemo patitur*). Zdaje

²⁸ Z. Cwiakalski, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część II. Komentarz do art. 53-116*, red. W. Wróbel, A. Zoll, LEX/el. 2016, art. 60, teza 26.

²⁹ Uchwała SN z 25.02.1999 r., I KZP 38/98, OSNKW 1999, nr 3-4, poz. 12; M. Klepner, *Pojęcie „zorganizowanej grupy” i „związku przestępczego” w świetle polskiego prawa i orzecznictwa*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2002, nr 2, s. 66.

³⁰ R. Kokot, *op. cit.*, nb. 29.

³¹ Zob. na przykład M. Gałczyńska, *Ministerstwo Ziobry nowelizuje Kodeks karny. „To wprowadzanie myślbrodni do prawa”*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/myslobrodnia-w-polskim-prawie-nowelizacja-kodeksu-karnego/qk1w44> (dostęp: 18.01.2024); M. Małecki, *10 najgroźniejszych i absurdalnych przepisów Ziobry. Na szczęście można uznać, że nie weszły w życie*, <https://www.dogmatykarnisty.pl/2023/10/10-absurdow-kodeksu-ziobry/> (dostęp: 18.01.2024).

się jednak, że akurat nie w tym miejscu należy szukać mankamentów wprowadzonej regulacji. Rację w tym wypadku należy przyznać projektodawcy, w ocenie, którego „wprowadzenie kryminalizacji przyjęcia zlecenia zabójstwa nie można utożsamiać z karalnością za zamiar zabójstwa, której projekt nie przewiduje”³². Jak słusznie argumentują dalej twórcy projektu ustawy – „przyjęcie zlecenia zabójstwa stanowi zmianę w świecie zewnętrznym, sterowaną wolą człowieka, a więc spełnia przyjmowaną w prawie karnym definicję czynu. Owa zmiana polega na tym, że przyjmujący zlecenie informuje o tym zlecającego, manifestując gotowość jego dokonania, co stanowi warunek konieczny realizacji znamion tego przestępstwa”³³. Należy zgodzić się z powyższą argumentacją. Co prawda brak realnego zamiaru zabójstwa po stronie sprawcy dekompletuje zespół znamion opisanego przestępstwa, to jednak kluczowe do jego realizacji jest istnienie swoistej umowy pomiędzy zleceniodawcą zabójstwa a osobą przyjmującą zlecenie. Trudno sprowadzić istnienie takiego porozumienia, pewnego stanu zobowiązaniowego wyłącznie do zamiaru zabójstwa po stronie sprawcy. Stanowisko to jest spójne z rozumieniem czynu na gruncie doktryny prawa karnego jako jednego z elementów struktury przestępstwa. Za konstytutywny element czynu w znaczeniu prawa karnego uznaje się takie zachowanie człowieka, które zostaje podjęte w sytuacji możliwości psychicznego sterowania swoimi ruchami³⁴. Zachowanie musi być także postrzegalne na zewnątrz oraz sterowalne za pomocą woli. Na pierwszy plan zakwalifikowania określonego zachowania jako czynu wysuwa się zatem konieczność istnienia zależności od decyzji jego realizatora³⁵. Mając na względzie powyższe, nie sposób zatem zaklasyfikować całego kompleksu zachowań sprawcy przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa wyłącznie jako zamiaru jego popełnienia. Należy pamiętać, że przestępstwo to dotyczy z reguły takich stanów faktycznych, w których nieodzownym komponentem jest element pewnego rodzaju „negocjacji”, a także wymiany szeregu informacji pomiędzy przyjmującym zlecenie a zleceniodawcą, dotyczących przedmiotu zlecenia czy też szczegółów odnośnie do udzielonych lub obiecanych mu korzyści majątkowych lub osobistych. Wreszcie sam moment, w którym sprawca przyjmuje zlecenie zabójstwa w zamian za określoną korzyść wymaga wyraźnego, w określony sposób zakomunikowania drugiej stronie co stanowi niewątpliwie sterowalne przy pomocy woli uzewnętrznione zachowanie. Fizycznie niemożliwa byłaby realizacja znamion tego przestępstwa, gdyby nie uzewnętrzniał on zleceniodawcy gotowości do realizacji zabójstwa przyjmując jego zlecenie. Wobec tego

³² Uzasadnienie projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r., druk sejmowy nr 2024, s. 59.

³³ *Ibidem*.

³⁴ W. Wrobel, A. Zoll, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2014, s. 168.

³⁵ D. Bek, *Czyn*, [w:] *System Prawa Medycznego. Tom III. Odpowiedzialność prawna w związku z czynnościami medycznymi*, red. T. Dukiet-Nagórska, A. Liszewska, E. Zielińska, Warszawa 2021, s. 350.

wydaje się, że akurat w tym zakresie twierdzenia niektórych przedstawicieli doktryny o „pogwałceniu fundamentów cywilizacyjnych państw demokratycznych, oczywistym naruszeniu wiążących Polskę konwencji oraz złamaniu szeregu przepisów Konstytucji RP” są nietrafne³⁶.

Stwierdzenie, że penalizowane zachowanie sprawcze opisane w art. 148a § 1 k.k. nie stanowi wyłącznie karalnego zamiaru popełnienia przestępstwa zabójstwa człowieka nie zmienia jednak faktu, iż przepis ten budzi szereg innych poważnych wątpliwości, szczególnie w zakresie spójności systemowej. W tym kontekście przede wszystkim należy zauważyć, że przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa może zostać skutecznie zrealizowane przez sprawcę wyłącznie przed podjęciem przez niego czynności o charakterze przygotowawczym, a tym bardziej przed wejściem przez sprawcę w fazę usiłowania zabójstwa. Wejście przez zleceniobiorcę w którąkolwiek z ww. faz realizacyjnych zamiaru zabójstwa skutkuje zaistnieniem w takim wypadku pozornego zbiegu przestępstw. Przyjęcie zlecenia zabójstwa stanowi wówczas czyn współukarany uprzedni. Co jednak bardzo wątpliwe z konstrukcyjnego punktu widzenia, w sytuacji, w której sprawca znajdujący się w fazie karalnego przygotowania lub usiłowania zabójstwa dobrowolnie i skutecznie odstąpi od jego dokonania to i tak będzie wówczas odpowiadał za przestępstwo opisane w art. 148a § 1 k.k. Jest to rozwiązanie w rażąco sposób sprzeczne systemowo. Wydaje się zatem, że w tym zakresie jest niezbędna ingerencja ustawodawcy celem objęcia sprawcy, również w takiej sytuacji, klauzulą niekaralności, przykładowo modyfikując odpowiednio art. 148a § 2 k.k.

Kolejnym przykładem nieściśłości systemowej jest norma sankcjonująca. Ustawodawca bowiem przewidział za popełnienie przestępstwa przyjęcia zlecenia zabójstwa identyczną sankcję (od 2 do 15 lat pozbawienia wolności), jak w przypadku przygotowania do zabójstwa z art. 148 § 5 k.k. Logicznym jest natomiast, aby za wcześniejszy etap stadialny groziła sankcja łagodniejsza aniżeli za zachowanie znajdujące się na późniejszym etapie, a taka relacja zachodzi przecież pomiędzy art. 148a § 1 a art. 148 § 5 k.k.

Wreszcie, przyjrzeć należy się komentowanemu typowi czynu zabronionego pod kątem racjonalizmu penalnego. Ten etap rozważań warto rozpocząć od przyjęcia ogólnego założenia, zgodnie z którym proces kryminalizacji jakiegokolwiek przestępstwa powinien być procesem racjonalnym³⁷. W tym też kontekście warto odwołać się do charakterystyki racjonalizmu karania wypracowanej przez

³⁶ A. Barczak-Oplustil, M. Małecki, S. Tarapata, M. Iwański, *Populistyczna nowelizacja prawa karnego. Ustawa z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 762), <https://kipk.pl/wp-content/uploads/2022/07/nowelizacja2022.pdf> (dostęp: 19.01.2024 r.), s. 32.

³⁷ J. Kulesza, *Zarys teorii kryminalizacji*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 11-12, s. 89.

W. Wróbla. Zdaniem tego autora, niezbędne jest w tym zakresie przede wszystkim badanie celowości kryminalizacji z punktu widzenia indywidualnych zysków i strat wynikających z ustanowienia zakazu karnego. Motywem zmian legislacyjnych z kolei powinno być dążenie do spójności wewnątrzsystemowej oraz wstrzemięźliwości w rozszerzaniu granic kryminalizacji. W jego ocenie, racjonalizm penalny musi dystansować się od uwzględniania aktualnych ocen wyrażanych w opinii publicznej, z rezerwą traktując emocje i symbolikę, jaka łączy się z prawem karnym³⁸. Problematyka racjonalności karania (lub jej braku) jest mocno powiązana ze zjawiskiem populizmu penalnego, którego cele koncentrują się wokół zarządzania emocjami społecznymi. Miarą efektywności dla ustawodawcy będącego populistą penalnym nie jest bowiem realizacja faktycznych celów i funkcji prawa karnego, a jedynie satysfakcja emocjonalna jak najszerzej grupy społecznej³⁹. Powyższe rozważania, można w konsekwencji skonstatować twierdzeniem, że kluczową zasadą dobrej legislacji jest określenie przez ustawodawcę powodów wprowadzenia danej zmiany legislacyjnej, celów, które ustawodawca zamierza osiągnąć wprowadzeniem danej regulacji, a następnie dobór odpowiednich środków legislacyjnych, które pozwolą owe cele osiągnąć. Tymczasem w uzasadnieniu projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r. próżno doszukać się wskazania realnych przyczyn, które skutkowałyby koniecznością wprowadzenia do polskiego systemu prawnego tego rodzaju czynu zabronionego. Z pewnością za taką okoliczność nie sposób uznać, wspomnianego już wyżej, twierdzenia projektodawcy o istnieniu „luki prawnej” w tym zakresie. Przyjmując bowiem tego rodzaju argumentację za słuszną, można w rezultacie stwierdzić, że owa „luka prawna” dotyczy w istocie wszystkich przestępstw umyślnych, co do których brak jest normy penalizującej odpłatne przyjęcie ich zlecenia. Rolą racjonalnego ustawodawcy jest właśnie ustalenie pewnych nieprzekraczalnych granic, które będą zapobiegały rozszerzaniu karalności na zachowania znajdujące się na zbyt dalekim przedpolu czynu zabronionego, niemającego kryminalnopolitycznego uzasadnienia. Przesuwanie przez ustawodawcę granic karalności na tak dalekie przedpole czynu zabronionego wzbudza też szereg obaw, jeśli chodzi o naruszenie zasady proporcjonalności opisanej w art. 31 ust. 1 Konstytucji RP. Za elementy zasady proporcjonalności uznaje się zarówno zakaz nadmiernej ingerencji, jak i nakaz ingerencji dostatecznej, co oznacza stanowienie takich regulacji, które będą efektywnym narzędziem ochrony⁴⁰. Również Trybunał Konstytucyjny

³⁸ W. Wróbel, *Czy powrót do racjonalizmu? Projekty nowelizacji Kodeksu karnego w perspektywie zmian dokonanych w prawie karnym w latach 2005-2007*, [w:] *Populizm penalny i jego przejawy w Polsce*, red. Z. Sienkiewicz, R. Kokot, Wrocław 2009, s. 104.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ J. Giezek, K. Lipiński, *Opinia na temat projektu zmian przepisów kodeksu karnego (uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 maja 2019 roku)*, <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Opinia%20Katedry%20Prawa%20Karnego%20Materialnego%20WPAE%20UWr%20do%20nowelizacji%20kodeksu%20karnego.pdf> (dostęp: 29.01.2024 r.), s. 39

w swoim orzecznictwie podkreśla, że istota zasady proporcjonalności opiera się nie tylko na wymogu istnienia związku funkcjonalnego pomiędzy niezbędnością ograniczenia a chronioną wartością, ale także na łączącym się z postulatem zachowania odpowiedniej proporcji pomiędzy stosowanym środkiem a określonym celem⁴¹. Wydaje się w konsekwencji, że przesunięcie przez ustawodawcę ochrony życia człowieka na tak odległe od wystąpienia skutku śmiertelnego przestrzenie zachowania sprawcy narusza standard ustanowiony przez art. 31 ust. 1 Konstytucji RP.

PODSUMOWANIE

Odnosząc się do tytułu niniejszego opracowania można na podstawie powyższych rozważań stwierdzić, że nowy typ czynu zabronionego opisany w art. 148a § 1 k.k. nie stanowi zarówno egzemplifikacji orwellowskiej „myślzbrodni”, w związku z czym nie narusza, wbrew obawom części przedstawicieli doktryny, „fundamentów cywilizacyjnych państw demokratycznych”, jednak również nie wypełnia luki prawnej, jak twierdzą twórcy projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r. Art. 148a § 1 k.k. operujący konstrukcją sprawstwa zleceniobiorczego stanowi za to wysoce nie-spójną systemowo regulację przenoszącą ochronę dobra prawnego w postaci życia człowieka na irracjonalnie dalekie przedpole. Wprowadzenie omawianej regulacji nie zostało w dostateczny sposób uargumentowane przez projektodawcę, choćby przez odwołanie się do badań statystycznych, które potwierdzałyby konieczność wprowadzenia tego rodzaju nowego przestępstwa celem efektywnego przeciwdziałania określonym zjawiskom społecznym. Należy w rezultacie stwierdzić, że penalizacja przez ustawodawcę zachowania opisanego w art. 148a § 1 k.k. jest wzorcowym przykładem tzw. kryminalizacji symbolicznej, której celem jest jedynie symboliczne potwierdzenie obowiązywania pewnych wartości. Można również powiedzieć, że stanowi to przykład kryminalizacji „na pokaz” poprzez którą ustawodawca chce jedynie zasygnalizować społeczeństwu swoją troskę o pewne dobra chronione prawem, stawiając jednocześnie faktyczne potrzeby kryminalizacyjne oraz wewnętrzną spójność przyjętych rozwiązań na dalszym planie.

BIBLIOGRAFIA

Akty normatywne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483, ze zm.).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17).

Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600, ze zm.).

⁴¹ Wyrok TK z 25.11.2003 r., K 37/02, OTK ZU 2003/A, nr 9, poz. 96.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, nieopublikowana w Dzienniku Ustaw.

Literatura

- Bek D., *Czyn*, [w:] *System Prawa Medycznego. Tom III. Odpowiedzialność prawna w związku z czynnościami medycznymi*, red. T. Dukiet-Nagórska, A. Liszewska, E. Zielińska, Warszawa 2021.
- Bogacki P., Olęzałek M., *Kodeks karny. Komentarz do nowelizacji z 7.7.2022 r.*, Legalis 2023, art. 148a.
- Budyn-Kulik M., [w:] *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 148a.
- Ćwiąkański Z., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część II. Komentarz do art. 53-116*, red. W. Wróbel, A. Zoll, LEX/el. 2016, art. 60.
- Daniluk P., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2023, art. 115.
- Giezek J., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, red. J. Giezek, LEX/el. 2021, art. 115.
- Karnat J., [w:] *Kodeks karny. Art. 1-316. Komentarz*, red. B. Gadecki, Legalis 2023, art. 148a.
- Klepner M., *Pojęcie „zorganizowanej grupy” i „związku przestępczego” w świetle polskiego prawa i orzecznictwa*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2002, nr 2.
- Kokot R., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2023, art. 148a.
- Kokot R., *Przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa (art. 148a § 1 k.k.) w ujęciu nowelizacji Kodeksu karnego z dnia 13 czerwca 2019 r.*, „Przegląd Prawa i Administracji” CXXII, Wrocław 2020.
- Konarska-Wrzosek V., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzosek, LEX/el. 2023, art. 148a.
- Królikowski M., [w:] *Kodeks karny. Tom II. Część szczególna. Komentarz do art. 117-221*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Legalis 2023, art. 148a.
- Kulesza J., *Zarys teorii kryminalizacji*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 11-12.
- Oczkowski T., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzosek, LEX/el. 2023, art. 115.
- Spotowski A., *Przestępstwa służbowe (nadużycie służbowe i łapownictwo w nowym kodeksie karnym)*, Warszawa 1972.
- Wiak K., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Legalis 2024, art. 148a.
- Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2014.
- Wróbel W., *Czy powrót do racjonalizmu? Projekty nowelizacji Kodeksu karnego w perspektywie zmian dokonanych w prawie karnym w latach 2005-2007*, [w:] *Populizm penalny i jego przejawy w Polsce*, red. Z. Sienkiewicz, R. Kokot, Wrocław 2009.

Orzecznictwo

- Wyrok TK z 14.07.2020 r., Kp 1/19, OTK ZU 2020/A, poz. 36.
- Wyrok TK z 25.11.2003 r., K 37/02, OTK ZU 2003/A, nr 9, poz. 96.
- Uchwała SN z 25.02.1999 r., I KZP 38/98, OSNKW 1999, nr 3-4, poz. 12.
- Wyrok SN z 18.03.2005 r., WA 2/05, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 604.
- Wyrok SA w Gdańsku z 26.03.2015 r., II AKa 456/14, LEX nr 1953161.
- Wyrok SA w Lublinie z 17.04.2007 r., II AKa 81/07, LEX nr 314605.

Inne źródła

- Barczak-Oplustil A., Małecki M., Tarapata S., Iwański M., *Populistyczna nowelizacja prawa karnego. Ustawa z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 762), <https://kipk.pl/wp-content/uploads/2022/07/novelizacja2022.pdf> (dostęp: 19.01.2024 r.).
- Gałczyńska M., *Ministerstwo Ziobry nowelizuje Kodeks karny. „To wprowadzanie myślozbrodni do prawa”*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/myslozbrodnia-w-polskim-prawie-novelizacja-kodeksu-karnego/qk1w4l4> (dostęp: 18.01.2024).

Przestępstwo przyjęcia zlecenia zabójstwa (art. 148a § 1 k.k.) – „mysłobrodnia” czy wypełnienie...

Giezek J., Lipiński K., *Opinia na temat projektu zmian przepisów kodeksu karnego (uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 maja 2019 roku)*, <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Opinia%20Katedry%20Prawa%20Karnego%20Materialnego%20WPAE%20UWr%20do%20nowelizacji%20kodeksu%20karnego.pdf> (dostęp: 29.01.2024 r.).

Małecki M., *10 najgroźniejszych i absurdalnych przepisów Ziobry. Na szczęście można uznać, że nie weszły w życie*, <https://www.dogmatykarnisty.pl/2023/10/10-absurdow-kodeksu-ziobry/> (dostęp: 18.01.2024).

Słownik języka polskiego PWN, t. 3, red. M. Szymczak, Warszawa 1981.

Uzasadnienie projektu nowelizacji z 7 lipca 2022 r., druk sejmowy nr 2024.

The crime of accepting a murder by order (Article 148a § 1 of the Penal Code) – “thoughtcrime” or filling the legal gap?

Summary

The article addresses the issue of the crime of accepting a murder by order, introduced into the Polish legal system by the amendment to the criminal law of July 7, 2022. The commented provision arouses a number of controversies in the legal community, first of all, related to the sense of criminalization of behavior on planes very distant from the occurrence of the effect in the form of death of a human being and the potential violation of the fundamental principles of criminal law related to the criminalization of this type of behavior. The purpose of this paper is to carry out a dogmatic analysis of Article 148a § 1 and 2 of the Criminal Code, to draw attention to a number of systemic inaccuracies that arose after the introduction of this provision, as well as to answer the question of whether the shifting of the boundaries to such a distant foreground of the violation of a legal good is justified from the point of view of penal rationalism.

Keywords: homicide, criminal law amendment, commission, financial gain, personal gain

